Eduskunta
talousvaliokunta

HE 128/2026 vp

Lausunto hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt lausuntoa hallituksen esityksestä, jolla muutettaisiin hyödyllisyysmallioikeudesta annettua lakia. Hyödyllisyysmalli (ns. pikkupatentti) on kansallinen aineettoman oikeuden suojamuoto, jolla voidaan suojata keksintöjä nopeammin ja patentointia yksinkertaisemmalla menettelyllä.

Hyödyllisyysmallin säilyttäminen ja modernisointi on tarpeen

Suomen Yrittäjät pitää esitystä tärkeänä ja tarpeellisena. Hyödyllisyysmalli on erityisesti pk-yritysten ja itsenäisten keksijöiden kannalta tärkeä suojamuoto. Suomen Yrittäjät pitää tärkeänä, että aineettomien oikeuksien suojajärjestelmä on kattava ja ajantasainen. Vaikka hyödyllisyysmalli on suunnattu etenkin pienten yritysten suojamuodoksi, sitä käytetään kaikenkokoisissa yrityksissä. Suomalaisten yritysten kannalta on tärkeää, että niiden käytettävissä on erilaisia keinoja aineettoman omaisuuden suojaamiseen. Lisäksi hyödyllisyysmalli on käyttökelpoinen täydentämään muita aineettoman omaisuuden suojamuotoja.

Suomen Yrittäjät pitää erittäin myönteisenä, että hyödyllisyysmallijärjestelmä ollaan säilyttämässä ja että sitä modernisoidaan. Hyödyllisyysmallilaki on tarpeen päivittää teknisesti vastaamaan kokonaan uudistettua patenttilakia, jotta keksintöjen suojaamista koskeva sääntely on yhteensopivaa ja ajantasaista.

Keksinnöllisyyden tason yhdenmukaistaminen on perusteltua

Esityksen mukaan hyödyllisyysmallilla suojattavalta keksinnöltä edellytettäisiin jatkossa samaa keksinnöllisyyden tasoa kuin patentilla suojattavalta keksinnöltä. Tämä tarkoittaisi sitä, että hyödyllisyysmallisuojaa voisivat saada vain sellaiset keksinnöt, jotka täyttävät patentoitavuuden edellytykset.

Hyödyllisyysmallin ja patentin keksinnöllisyysvaatimuksen yhdenmukaistamista voidaan pitää perusteltuna, vaikka se muuttaa

hyödyllisyysmallijärjestelmän perusluonnetta ”pienten keksintöjen” suojamuotona. Oikeuskäytännössä hyödyllisyysmallin ja patentin keksinnöllisyysvaatimukset eivät juuri eroa toisistaan, ja kuten esityksessä on todettu, keksinnöllisyysvaatimuksen yhdenmukaistaminen ei todennäköisesti vaikuttaisi merkittävästi hyödyllisyysmallin hakemusmääriin tai suojan saaminen edellytyksiin käytännössä. Lisäksi keksinnöllisyysvaatimuksen yhdenmukaistaminen on omiaan parantamaan oikeusvarmuutta, erityisesti tilanteissa, joissa hyödyllisyysmallia vaadittaisiin julistettavan mitättömäksi.

Valitun sääntelymallin tarkoituksenmukaisuus

Esitystä valmisteltaessa esillä oli muitakin kuin lopulliseen esitykseen sisältyviä sääntelyvaihtoehtoja. Valmistelussa oli esillä ns. vientivalmistuspoikkeuksen lisääminen lakiin. Vientivalmistuspoikkeuksella tarkoitetaan sitä, ettei hyödyllisyysmallioikeuden tuottama yksinoikeus sisältäisi tuotteen ammattimaista valmistamista Suomessa, jos tuote saatetaan vaihdantaan ainoastaan Suomen ulkopuolisilla markkinoilla. Vientivalmistuspoikkeuksen nojalla Suomessa siis voitaisiin valmistaa hyödyllisyysmallin estämättä tuotteita, kunhan tuotteet valmistettaisiin vain vientiin.

Vientivalmistuspoikkeusta ei sisälly esitykseen. Suomen Yrittäjät piti valmistelussa vientivalmistuspoikkeusta tarpeellisena, sillä se voisi ehkäistä hyödyllisyysmallin käyttöä Suomessa toimivien yritysten vahingoittamiseksi. Vientivalmistuspoikkeuksesta säätäminen olisi kuitenkin edellyttänyt yksityiskohtaista sääntelyä ja sen jääminen pois esityksestä ei merkittävästi uhkaa hyödyllisyysmallin legitiimiä käyttöä. Suomen Yrittäjät pitää kuitenkin tarpeellisena, että hyödyllisyysmallilain uudistuksen vaikutuksia seurataan ja tarvittaessa väärinkäytösriskiin puututaan.

Esityksen valmistelussa arviointiin myös mahdollisuutta lisätä lakiin uutuustutkimusta koskeva vaatimus. Se tarkoittaisi, ettei hyödyllisyysmallin haltija voisi käyttää rekisteröityä hyödyllisyysmallia toista toimijaa vastaan ilman viranomaisen laatimaa arviota keksinnön uutuudesta ja keksinnöllisyydestä. Suomen Yrittäjät pitää myönteisenä, ettei uutuustutkimusta koskevaa edellytystä ole otettu mukaan esitykseen. Hyödyllisyysmallin on jatkossakin perusteltua olla sisällöllisesti erilainen suojamuoto kuin patentti. Uutuustutkimuksen edellyttäminen lähentäisi näitä suojamuotoja siinä määrin, että hyödyllisyysmalli ei välttämättä olisi houkutteleva suojamuoto. Vaikka suojan saaminen olisikin menettelyllisesti patenttia nopeampaa ja helpompaa, uutuustutkimus olisi kuitenkin käytännössä edellytys suojan tehokkaalle täytäntöönpanolle, mikä vähentäisi nykyisen suojausprosessin hyötyjä ja lisäisi hakijan kustannuksia.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Albert Mäkelä
Johtava asiantuntija